

Pelkosenniemi

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

3. KESÄKUUTA 2024
PELKOSENNIEMEN KUNTA

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	2
2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....	3
3. SITOVIERN TOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	3
Strategiset tavoitteet	3
Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla	4
<i>Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus</i>	4
Kunnan henkilöresurssit	5
Hallinnon tukipalvelut.....	5
Muut hallinnon palvelut	6
Elinvoimapalvelut	6
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	7
4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI	7
Selkeät muutokset TAE-2023 ylitykset/alitukset.....	8
Ylijäämäisyyden suurimmat syyt	9
Investoinnit	10
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	11
Pelkosenniemen Vuokratalot Oy.....	11
Asunto Oy Pelkosenniemen Huttu-Tyttö.....	11
Kiinteistö Oy Huttu-Akka	11
Kiinteistö Oy Huttu-Ukko	11
Kiinteistö Oy Pelkosenniemen Liikekeskus	12
6. HENKILÖSTÖ.....	12
7. YHTEENVETO.....	12
8. ALLEKIRJOITUKSET	13

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan mm. arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointihavainnot raportoidaan valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Arviointikertomuksen vaikuttavuutta on pyritty lisäämään sillä, että kuntalain 121.5 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen takia. Hallitus voi pyytää alaisiltaan toimielimiltä selvitykset arviointikertomuksesta ja koota niistä kunnanhallituksen lausunnon.

Tarkastuslautakunnan arvio on jälkikäteisarviointia siitä, kuinka kunnanhallitus, muut kunnan viranomaiset ja kunnan tytäryhteisöt ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.1.2024 voimaan tulleen hallintosäännön 2. luvussa on § 7-11 on kerrottu toimielinorganisaatiot ja niiden valinnat. Voimaan tullut hallintosääntö kumosi aikaisemman hallintosäännön (voimaan 1.8.2022), jossa tarkastuslautakunnan kokoonpanoksi on määrätty viisi (5) jäsentä ja heille varajäsenet.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ajalle 1.8.2022-31.5.2023 ovat:

Jäsenet	varajäsenet
Viitamäki Jouko, puheenjohtaja	Antti Siltala
Taipola Piia, varapuheenjohtaja	Laura Lakso
Antero Hildén	Arto Hildén
Elli Rossi	Eero Fisk
Saija Villgren	Soile Pyhähuhta-Karppinen

Tarkastuslautakunnan kokoonpanoon on valtuuston 17.6.2022 nimeämisen jälkeen tullut muutoksia eroanomusten myötä. Arto Hildén on esittänyt kirjallisen pyynnön erota kaikista kunnallisista luottamustoimista terveydellisiin syihin vedoten. Kunnanvaltuusto myönsi eron ja valitsi 19.5.2023 § 35 uudeksi jäseneksi Seppo Seppelinin ja hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Aki Liukon.

Kunnanvaltuutettu Piia Taipola on 27.2.2023 päivätyllä ilmoituksellaan pyytänyt eroa kaikista kunnan luottamustehtävistä. Kunnanvaltuusto myönsi eron ja valitsi 22.9.2023 § 103 uudeksi jäseneksi Miska Lakelan ja hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Liisa Seppelin. Piia Taipolan erotessa valtuusto valitsi 3.11.2023 § 127 uudeksi varapuheenjohtajaksi Miska Lakelan.

Tarkastuslautakunnan jäsenet loppukaudeksi ovat:

Jäsenet	varajäsenet
Viitamäki Jouko, puheenjohtaja	Antti Siltala
Miska Lakela, varapuheenjohtaja	Liisa Seppelin
Seppo Seppelin	Aki Liukko
Elli Rossi	Eero Fisk
Saija Villgren	Soile Pyhähuhta-Karppinen

Lautakunta on kokoontunut kertomusvuoden aikana neljä kertaa ja käsitellyt 29 pykälää.

Valtuusto on valinnut 17.11.2022 § 95 tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii Juha Väärälä, joka on toiminut myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on kuullut vuoden aikana painopistealueiden toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja muita asiantuntijoita. Keskusteluissa on pyritty hahmottamaan valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden sekä talousarvion toteutumismahdollisuuksien näkymät. Arvioinnin pohjana on haastattelujen lisäksi käytetty vuoden 2023 tilinpäätöstä, sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoja. Ennakoon lähetettiin laaja kysymyslomake 2023 toiminnasta toimialajohtajille ja hallinto- ja talouspäällikölle sekä kunnanjohtajalle.

Rakennuslautakunnalle valtuusto ei ole asettanut tavoitteita eikä sillä ole omaa talousarviota, joten siltä osin arvioinnin tekeminen on vain pöytäkirjapohjalta.

Tarkastuslautakunta on laatinut oman arviointisuunnitelman vuosille 2021-2024. Painopistealueena vuonna 2023 olivat strategia, konserniohjaus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta, talous, investoinnit, henkilöstö, elinvoima ja hyvinvointipalvelut.

2. SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2022 arviointikertomus on käsitelty kunnanvaltuustossa 30.6.2023 § 62. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi ja pyysi hallitukselta lausunnon toimenpiteistä joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 31.8.2023 § 316 ja antoi siitä oman selvityksensä valtuustolle, joka merkitsi saadun vastineen tiedoksi 22.9.2023 § 96. Lautakunta seuraa luvattujen toimenpiteiden edistymistä tulevassa arvioinnissaan.

Tarkastuslautakunta on läpikäynyt kunnanhallituksen antaman vastineen vuoden 2022 arviointikertomukseen kokouksessaan 27.10.2023 § 25.

3. SITOVIEN TOIMINNAN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Strategiset tavoitteet

Arviointikaudella on arvioitu vuosille 2022-2030 asetetun kuntastrategian toteutumista, joka on hyväksytty valtuustossa 18.8.2022 § 54 ja jonka pohjalta talousarvio on tilikaudelle 2023 laadittu.

Yleisenä kehityksen mittarina on asukasluvun kehitys. Tilikauden aikana Pelkosenniemen asukasluku on pienentynyt 911 henkilöön. Vuonna 2022 asukasluku oli 924. Tältä osin kuntastrategian visio 1 000 mahdollisuutta ei näytä pidemmälläkään juoksulla ilman huomattavia panostuksia elinvoimaan toteutuvan.

Merkittävimpiin tavoitteisiin sisältyvä asuntojen määrän lisääminen ei ole toteutunut suunnitellusti vuosina 2022-2023. Lisäksi jatkuvat kunnallisvalitukset hallintovirheistä repivät kuntaa, viivästyttävät kunnan päätöksentekoa ja heikentävät kuntakuvaa tavalla, joka ei ole kunnalle eduksi.

Arviointi tarkastuslautakunnan painopistealueilla

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konserniohjaus

Tarkastuslautakunta on edellisvuonna kiinnittänyt huomiota kunnan sisäisten ohjeistuksien päivitykseen. Kunnan päivitetty konserniohje on hyväksytty valtuustossa 15.12.2022 § 104. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päivitystyö on tehty heti alkuvuodesta 2023. Myös kunnan muita ohjeistuksia on päivitetty vuoden aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisvuonna kiinnitettyihin tarkastuslautakunnan huomioihin on tehty parantavia toimenpiteitä päivitettyjen ohjeiden muodossa mikä antaa hyvät perusteet toimia.

Tarkastuslautakunta toivoo, että konserniohjaukseen kiinnitetään enemmän omistajan näkökulmasta huomiota. TAE-23 ja TS-23 olisi tullut tarkemmin asettaa tavoitteet konserniyhtiöille. Kuntastrategiassa mainitut tavoitteet uusien asuntojen ja remontoitavien asuntojen 8 + 8 tulisi tarkemmin jyvittää konserniyhtiöille. Vain tämän kautta on perusteita arvioida konserniyhtiöiden strategiassa mainittuja tuloksellisuutta.

Konserniohjeen 10. luku: Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy hallintosäännössä määritelty toimielin ja tytäryhteisöjen hallitukset. Ohje on lähetettävä kunnanjohtajalle tiedoksi.

Merkittävä hallinnollinen ohje konserniyhtiöille, mutta sellaista ei ole ja, jos on, niin miksi ohjeessa on maininta ”lähetettävä kunnanjohtajalle tiedoksi”?

12.2. luvun konserniyhtiöiden tilintarkastuksen järjestäminen:

Konserniyhtiöiden tilintarkastusyhteisön valintaa koskeva luku on kopio jostain muusta kuin kunnasta. Tarkastuslautakunta esittää ja valtuusto hyväksyy tilintarkastusyhteisön, joka tarkastaa myös konserniyhtiöiden hallintoa.

Kun konserniohjetta uusitaan, tulee miettiä Tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeutta suhteutettuna tilintarkastajan oikeuksiin, joka on tällä hetkellä ristiriitainen. KTT Janne Ruohonen toteaa Polemiikki-lehdessä 1/2024 että tiedonsaantioikeutta Tarkastuslautakunnalle voidaan suoraan määritellä konserniohjeessa.

Riskienhallinnan toimivuuden osalta kerrotaan, että kunnassa on tunnistettu seuraavia riskejä: Henkilö-, Hankinta-, Rahoitus-, Toimitila-, Tietoturva-, Ympäristö-, Sopimus-, Maine-, Päätöksenteon haavoittuvuus- ja Toimintavalmius poikkeus- ja häiriötilanteissa -riskit.

Tarkastuslautakunta olisi nähnyt miten edellä mainittuihin riskeihin on päädytty, mitä todettuja vaaroja on havaittu, mitä ne toteutuessaan olisivat pahimmillaan aiheuttaneet, miten todennäköisiä ne ovat ja mitä niiden poistamiseksi, vähentämiseksi ja vain toteamiseksi on tehty. Näillä toimenpiteillä olisi monet ikävätkin tapahtumat olleet toteutumatta ja jatkumatta kuluvana vuotena 2024.

Sisäisen tarkastustoiminnan järjestäminen kuuluu kunnanhallitukselle ja hallintosäännön 82 § edellyttää tätä varten omaa ohjetta, joka puuttuu.

Hyvänä Tarkastuslautakunta pitää päätösten ennakkovaikutusten arviointien (EVA) lisääntymisen päätöksenteossa. Samoin, että tunnustetaan sisäisen valvonnan arvioinnin puutteet kokonaan.

Kunnan henkilöresurssit.

Kunnan luottamushenkilöorganisaatiot ovat pysyneet arviointivuotena ennallaan. Valtuustokauden puolessa välissä nimitettiin uudelleen lähinnä puheenjohtajisto sekä kunnanhallituksen kokoonpano. Pienin muutoksin jatkettiin, mutta ei pienin valituksin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilövalintojen ja -nimitysten jälkeen/seurauksina valitukset päätöksistä alkoivat.

Viranhaltijaorganisaatio pysyi koko vuoden samana. Alkuvuodesta rekrytoitiin hyvinvointijohtaja, joka aloitti 27.3.2023. Pitkään avoinna ollut kunnaninsinöörin virka muutettiin kiinteistöpäällikön viraksi ja siihen saatiin rekrytoitua henkilö, joka aloitti 1.9.2023.

Loppuvuodesta todettiin, että kunnan hallintosääntö ei sittenkään vastaa kunnan nykyisiä tehtäviä. Perustettiin hallintosääntötyöryhmä laatimaan täysin uusi hallintosääntö Kuntaliiton mallin pohjalta. Samalla eriytettiin tekniset toimet omaksi tekniseksi toimialueeksi. Runsaan vuoden aikana hallintosääntöä ja organisaatiota on muutettu kahdesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että näin nopea muutosrytmi ei palvele kunnan perustehtäviä ja kuormittaa viranhaltijoita liikaa. Muutos tuli tehdä, koska elinvoimatoimialalla oli aivan liian laaja alue hoidettavana. Henkilöstövaihdokset ja rekrytoinnit lisäksi kuormittavat esihenkilöitä perehdyttämisen ja opastamisen osalta.

Viime arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta totesi, että tilinpäätösmateriaalissa ei ole lainkaan henkilöstötilinpäätöstä. Vuoden 2023 tilinpäätösmateriaalissa se on.

Tarkastuslautakunta pitää asiaa hyvänä, että henkilöstön koulutussuunnitelma on saatu alulle. Lisäksi positiivisena asiana ovat sairauspoissaolojen suhteen tapahtunut huomattava vähentyminen.

Hallinnon tukipalvelut

Hallinnon tukipalveluihin on sisällytetty hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, työterveyshuolto, työsuojelu, talouspalvelut, henkilöstö- ja palkkapalvelut, yhteistoiminta (ay-luottamusmiehet) ja työsuojeluvaltuutetut, it-palvelut ja asiantipiste.

Hallinnon tukipalveluiden tuotantotavoitteena on ollut uudistaa kunnan sisäistä ohjeistusta. Talousarviolla tavoitteiksi on asetettu mm. konserniohjeen ja sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen, joihin tarkastuslautakunta on aikaisempaan vuonna kiinnittänyt erityistä huomioita. *Päivitettäväksi suunnitellut ohjeet ovat pääosin saatu tilikaudella valmiiksi tai niiden päivitystyö on aloitettu.*

Johdon tukipalveluiden vastuualue on aloittanut vuoden 2023 alusta. Monetra Oy:n on tuottanut kunnan talouspalvelut 1.1.2023 alkaen.

Toiminnallisia tavoitteita olivat:

- Tavoitteena on mahdollisimman käyttäjäystävällinen yhteistyö Monetra Oy:n kanssa.
- Onnistuneet rekrytoinnit.
- Dynasty asianhallintajärjestelmän tehokkaampi käyttö.

- Laadukas yhteistyö Laplt:n kanssa. Uusien digitaalisten ratkaisujen käyttöönoton tukeminen
- Lisätään kunnan näkyvyyttä kuntastrategian mukaisesti.

Talousohjelmien ulkoistaminen sekä henkilöstöpalveluiden kehittämistavoitteessa laatu-
poikkeamien määrä on kasvanut viime vuodesta. Rekrytointeja oli 14, joista kaikkiin on saa-
tu työntekijä. Dynasty asiantuntijajärjestelmässä on avattu 309 asiaa, joista päätetty 235.
Laplt:n laadun mittareissa Pelkosenniemen kunnan työpyynnöt ovat pääsääntöisesti ratkaistu
sovitussa ajassa.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kunnasta puuttuu työajanseurantajärjestelmä. Se on operatiivinen johtamisväline ja myös työntekijöiden oikeusturvaan liittyvä järjestelmä. Lisäksi Monetran kanssa yhteistyössä on vielä kehittämistä ja sen laadun auditointia ei ole suoritettu. Tähän tulee vastaisuudessa kiinnittää erityistä huomiota.

Toimintakate oli - 132 tuhatta euroa, joka on vajaa 8 tuhatta euroa vähemmän kuin talous-
arviossa.

Muut hallinnon palvelut

Muihin hallinnon palveluihin on sisällytetty nuorten kesätyöllistäminen, yhdistykselle myön-
nettävät avustukset, energiahuolto, joukkoliikennepalvelut sekä työllisyyden edistäminen.

Elinvoimapaalvelut

Elinvoimapaalveluiden ydintarkoituksena on kunnan perustehtävien toteuttaminen eli kunta-
laisten hyvinvoinnin ja alueen elinvoimaisuuden edistäminen. Elinvoimaisuuden edistämises-
sä tulee huomioida kestävä kehityksen periaatteet, joita myös kuntastrategia noudattaa.
Elinkeinopalveluiden vastuualueita ovat elinkeino- ja työllisyyspalvelut, yhdyskuntapalvelut
sekä tekniset tukipalvelut.

Keskeisiä tavoitteita olivat asuntojen rakentaminen, kunnostaminen ja monipuolistaminen,
luontoreitit ja virkistyskohteet tukevat sekä matkailua, että paikallisten virkistystoimintaa,
näkyvän elinympäristön hoito ja kehitys, henkilöstön työhyvinvoinnista huolta pitäminen ja
viimeisenä yrittäjien palveluiden kehittäminen matkailukeskuksissa ja kylillä.

Rivitalohankkeesta Kanervikkokadulle on laadittu suunnitelma, vapaa-ajan asuntojen muut-
taminen vakituiseksi asunnoksi on selkeytetty ja vakituiseen asumiseen sopivia asuntoja on
saatu. Lisäksi kirkonkylän asuntotarvekartoitus on toteutettu. Kokonaisvaltaisen kunnostus-
ja huoltosuunnitelman laatiminen on kesken.

Virkistyskohteita on kunnostettu ja niiden kunnostustarpeet on arvioitu. Ulkoilureittien reit-
tisuunnitelma on kesken, mutta kehittämiseen on haettu ulkoista rahoitusta. Maisemanhoi-
totöitä on tehty Pyhäjärvellä, Suvannossa, Kairalan Viinimarjapellolla sekä Kirkonkylän kou-
lutien alueella. Uuden kunnantalon peruskorjaushankkeen suunnitelmat on tehty.

Toimintakate oli noin -335 tuhatta euroa eli alitusta talousarvioon nähden tuli 454 tuhatta
euroa.

Elinkeino- ja työllisyyspalvelut

Elinkeinopalveluiden vastuualueeseen sisältyvät elinkeinojen kehittäminen ja elinkeinojen kehittämishankkeet.

Elinkeinojen kehittämällä edistetään kunnan elinkeinostrategian toteutumista muun muassa käynnistämällä kehittämishankkeita ja osallistamalla niihin. Elinkeinopalvelut tukevat yritystoimintaa liiketoiminnan eri osa-alueilla, kuten yritysneuvonnassa, kehittämisessä ja rahoituksen hankinnassa.

Elinkeinopalveluissa on ollut ulkoisen rahoituksen hankevarauksia, jotka eivät ole toteutuneet, osin uuden EU-ohjelmakauden aikatauluista johtuen. Tämä näkyy etenkin palveluiden ostoissa.

Tavoitteita olivat työllisyyspalvelut osaksi elinvoimapalveluita, työllisyyden parantaminen, houkutteleminen alueelle uusien alueen kestävästä kasvusta tukevia yrityksiä ja palveluita, alueen vetovoiman parantaminen sekä laadukkaat elinkeinopalvelut.

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueelle valtion poikkeuslupapäätös ja työllistämismäärärahat on pyritty löytämään mielekäs työpaikka.

Toimintakate oli - 328 tuhatta euroa, joka on 148 tuhatta euroa alle talousarvion.

Tarkastuslautakunnan mielestä työllisyysaste on verrattain hyvä ja kunta on työpaikkaomavarainen sekä uusia yrityksiä on perustettu 13kpl. Asukasmäärä on vaihdellut mutta trendi on laskeva. Ohjelmakauden käynnistyminen on ollut hidasta, mutta investointihalukkaita yrityksiä riittää enemmän kuin ehditään neuvomaan. Matkailukauden ulkopuolella avoimia työpaikkoja kunnassa on yli 100, mutta matkailun huippukaudella niitä on enää alle 10. Mikäli kunnan työlliset kasvaisivat pysyvästi tuolla n 100 kausityöntekijällä, kunnan väkiluku olisi yli 1 000 ja työllisiä yli 450. Siinä olisi yksi tavoite.

4. KUNNAN TALOUDEN ARVIOINTI

Ulkoinen tuloslaskelma (t€)	2023	2022	Muutettu TA 2023	Tot. %
Toimintatuotot	1 553	2 307	1 458	107 %
Henkilöstökulut	-2 517	-3 870	-2 636	95 %
Palvelujen ostot	-1 628	-6 068	-1 961	83 %
Muut toimintakulut	-781	-1 151	-842	93 %
Toimintakulut yhteensä	-4 926	-11 089	-5 439	91 %
TOIMINTAKATE	-3 289	-8 783	-3 982	83 %
Verotulot	4 167	5 873	4 130	101 %
Valtionosuudet	173	5 179	191	91 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-105	16	-153	69 %
VUOSIKATE	947	2 285	186	509 %

Poistot ja arvonalentumiset	-528	-304	-500	106 %
TILIKAUDEN TULOS	418	1 981	-314	-133 %
Varausten lis. - /väh. +	0	0	7	0 %
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	418	1 981	-307	-136 %

Selkeät muutokset TAE-2023 ylitykset/alitukset

Talousarvioon on tehty vuoden aikana useampi muutos.

Alkuperäisen talousarvion valtionosuudet oli arvioitu virheellisesti ja se on ollut merkittävin muutos talousarvioon. Kunta sai tiedon loppuerästä vasta reilusti vuoden 2024 puolella. Kemijärven ympäristölautakunta oikaisi arvioitua laskutusta, koska Pelkosenniemen kunnan alueella oli paljon valvottavaa, joka kasvatti kunnan maksuosuutta.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tähän vaikutti mm. Veljekset Karjalainen Oy:n aiheuttama valvonta.

Selkeä syy ovat myös henkilöstövaihdokset ja -puutokset. Elinvoimajohtaja teki hyvinvointijohtajan työt alkuvuoden ajan, koska hyvinvointijohtaja saatiin vasta huhtikuun nurkilla. Tämän jälkeen kunta sai kiinteistöpäällikön vasta reilusti kesän jälkeen, jolle on yritetty siirtää paljon töitä investointeihin liittyen, eli hänen perehdyttämiseen on käytetty paljon aikaa.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan elinvoimajohtajan perehdytystä ei hoidettu kuten kuuluu tehdä.

Tarkastuslautakunta kysyy miksi esihenkilö ja työnantaja eivät puuttuneet tilanteeseen, jotta työtaakkaa olisi voitu keventää?

Organisaatiomuutos elinvoimapalveluiksi on ollut osaltaan kesken. Rakennustarkastaja on toiminut 80 % Pelkosenniemelle ja hänellä on ollut esim. kiinteistömiesten esimiestehtäviä ja rakennuslautakunnan esittelijän vastuu, joten kädet ovat valmiiksi täynnä. Lisäksi elinkeinokoordinaattori on jäänyt pois vuoden 23 aikana.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan osaamiseen liittyvät ongelmat ovat ilmeiset, kun tulee uusia henkilöitä, puuttuu henkilöitä ja tehdään merkittäviä muutoksia toimintatapoihin ja rakenteisiin. Nämä henkilöstöongelmat ovat olleet päättäjien tiedossa vuoden aikana ja varhaisen puuttumisen mallia ei ole otettu käyttöön silloin, kun sillä olisi vielä ollut merkitystä.

Tarkastuslautakunta ei pidä hyvänä asiana sitä, että henkilö on jatkuvasti etätyössä varsinaisen työpaikan sisäilmaongelmien vuoksi. Etätyö ei ole mahdollisen sairausloman korvike eikä työnantajan vastuut työntekijän hyvinvoinnista ja turvallisuudesta toteudu. Työnantajalla on työnjohto-oikeus, mutta myös vastuu.

Käyttötalouden toteutuminen toimialoittain.

Käyttötalouden toteuma (€)	TA 2023	Toteuma 2023	Poikkeama	Toteuma %
Kunnanvaltuusto	-105	-96	9	91 %
Tarkastuslautakunta	-20	-13	7	65 %
Keskusvaalilautakunta	-10	-2	8	20 %
Kunnanhallitus	-3 847	-3 178	670	83 %
Kunnanhallituksen hallinto	-126	-90	35	71 %
Hallintopalvelut	-140	-132	8	94 %
Hyvinvointipalvelut	-2 728	-2 533	195	93 %
Elinvoimapalvelut	-788	-335	454	43 %
Ympäristöpalvelut	-65	-87	-22	134 %
Käyttötaloudensa yhteensä	-7 829	-6 466	1 364	82,6 %

Toimialoilla tai vastuualueilla ei ole merkittäviä ylityksiä toimintakatteissa. *Ympäristöpalveluissa ainoastaan on ylitystä.* Elinvoimapalveluissa ja investointiosassa on reilua alitusta talousarvioon nähden.

Lisäksi perusopetuksessa on alitus, joka selittyy onnistuneilla ratkaisuilla sekä ruokapalvelun kohtuullisella hinnalla. Myös vapaa-aikapalvelut ovat tehneet alitusta, jota on avattu tilinpäätöksessä.

Ylijäämäisyyden suurimmat syyt

Alittuneet kustannukset on yksi merkittävä syy ylijäämälle. Alitukset ovat osaltaan hyvää säästäväistä toimintaa, mutta myös tekemättä jäänyttä työtä. Alla taulukossa ulkoset toimintakulut. Kulut alittuneet n. puoli miljoonaa.

Alkuperäinen TA toimintakulu	Muutettu TA toimintakulu	Toteuma toimintakulu
- 5 440	- 5 440	- 4 926

Toinen merkittävä syy on hyvät verotulot, jossa mukana sote uudistukseen liittyvä ”verohäntä” (tammikuun vero tullut vielä ns. edellisen vuoden mukaan). Verotuloja tuli enemmän, kun loppuvuodesta talousarviomuutosta tehtiin. Kiinteistövero ja kunnan tulovero kasvoivat reilusti enemmän kuin osattiin odottaa.

Kiinteistövero kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 162 tuhatta euroa, vaikka vuodelle 2023 veroprosentteja alennettiin.

Kunnan tuloverossa on talousarviossa jäänyt verohäntä ottamatta huomioon alkuperäisessä talousarviossa. Harmillisesti yhteisövero kehittyi huonompaan suuntaan.

Alkuperäinen TA verotulo	Muutettu TA verotulot	Toteuma verotulo
3 699	4 130	4 167

Kolmas merkittävä asia on kulupuolen alittuminen, mutta toimintatuotot toteutuivat pitkälti suunnitellusti. Sähkönmyynti oli arvioitu alun perin yläkanttiin ja sitä tarkennettiin vuoden aikana.

Alkuperäinen TA toimintatuotot	Muutettu TA toimintatuotot	Toteuma toimintakulut
1 602	1 458	1 553

Investoinnit

Noin puolet mittavasta investointiohjelmasta on saatu tehtyä. Valmistuneet investoinnit 2023 ovat Koulu-päiväkoti (sähkötöiden osalta kesken), Kanervikkokatu, Pyhjärven koulun katon uusiminen, Onnelan lasikate, Pyhjärven kevyen liikenteen väylä, katuvalaistuksen uusiminen (kirkonkylä, pyhä) ja Aittakurun katsomo. Rivitalon suunnittelu on käytännössä tehty vuoden 2023 aikana, ammuntasimulaattori ja skeittiramppien korjaus.

Kokonaan tekemättä jääneet investoinnit ovat maankaatopaikka, Pump Track-rata, koira- puisto, liikuntapuisto, ulko- ja verkkomainonnan kehittäminen.

Kesken jääneet investoinnit 2023 ovat uusi kunnantalo, pyhän päivähoido yksikkö sekä maas- topyöräreitit tunturiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että investointiosa alittui merkittävästi investointien toteu- tumattomuuden vuoksi. Lisäksi koulua on rakennettu vielä vuoden 2023 aikana, niin silti investointiosa näyttää olevan saamapuolella koulun osalta johtuen rakennusaikaisesta vakuudesta, jonka kunta sai.

Tarkastuslautakunta kysyy miten olisi käynyt kunnan tuloksen, jos suunnitellut inves- toinnit olisivat toteutettu?

Investoinnit (1000 €)	TA 2023	31.12.2023	Yli/Alle	Käyttö-%
Investointimenot	-2 470	-1 174	1 296	48 %
Investointitulot	860	472	-388	55 %
Investoinnit netto	-1 610	-702	907	44 %

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMI- NEN

Pelkosenniemen kunnan konserniin kuuluu tytäryhteisöinä Pelkosenniemen Vuokratalot Oy (100 %), Kiinteistö Oy Huttu-Akka (60 %), Kiinteistö Oy Huttu-Ukko (60 %), Asunto Oy Pelkosenniemen Huttu-Tyttö (53,39 %) ja Kiinteistö Oy Pelkosenniemen Liikekeskus (93,90 %). Lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdistellään osakkuusyhteisöt Pyhä-Luosto Vesi Oy ja Kiinteistö Oy Pyhäliike.

Tytäryhtiöiden tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja kuntalaisille ja muualta tuleville viihtyisässä asuinympäristössä.

Pelkosenniemen Vuokratalot Oy

Yhtiön toiminnallisena tavoitteena oli nostaa käyttöaste yli 90 %:iin, tehdä vuosikorjaukset talousarvion puitteissa sekä peruskorjausten huolellinen suunnittelu. Huoneistoja remontoitiin 1 vuonna 2023 ja käyttöaste oli 86 %. Korjausbudjetti ylittyi 32 tuhannella eurolla, josta Kirkkotie 6 C 3 osuus oli vajaa 23 tuhatta euroa ja vanhustenkotiyhdistyksen rakennuksen korjauksiin käytettiin vajaa 17 tuhatta euroa.

Pelkosenniemen Vuokratalot Oy:n Kanervikkokadulle suunnitellun rivitalon kilpailutus jouduttiin keskeyttämään alkuvuodesta 2024 kunnan takaukseen kohdistuvan kunnallisvalituksen vuoksi.

Vuokratalojen tuotot olivat yhteensä noin. 370 tuhatta euroa ja *tilikauden tappioksi muodostui - 9 487 tuhatta euroa.*

Asunto Oy Pelkosenniemen Huttu-Tyttö

Toiminnallisina tavoitteina oli käyttöasteen nostaminen, vuosikorjausten tekeminen talousarvion puitteissa sekä tarjota asumiselle viihtyisät ja turvalliset puitteet. Käyttöaste vuonna 2023 oli 100 %, joten tavoitteessa onnistuttiin tämän osalta.

Korjauksiin oli budjetoitu 1 500 euroa ja kuluja kertyi 1 288 euroa, joten tässäkin onnistuttiin. Lisäksi oli hyvää yhteistyötä sidosryhmien kanssa, joka oli myös keino, joka toteutui.

Kiinteistön tuottoja tuli yhteensä noin 31 tuhatta euroa ja tilikaudesta tuli 45 euron voittoa.

Kiinteistö Oy Huttu-Akka

Toiminnallisina tavoitteina oli käyttöasteen nostaminen, vuosikorjausten tekeminen talousarvion puitteissa sekä tarjota asumiselle viihtyisät ja turvalliset puitteet. Käyttöaste oli tässäkin 100 %, mutta korjausbudjetti ylittyi 1 055 eurolla.

Kiinteistön tuottoja tuli yhteensä 46 tuhatta euroa ja tilikauden tulokseksi muodostui 48 euroa voittoa.

Kiinteistö Oy Huttu-Ukko

Toiminnallisina tavoitteina oli käyttöasteen nostaminen, vuosikorjausten tekeminen talousarvion puitteissa sekä tarjota asumiselle viihtyisät ja turvalliset puitteet. Käyttöaste tässäkin oli 100 %, mutta korjausbudjetti ylittyi 2 740 eurolla.

Kiinteistön tuottoja tuli yhteensä 39 tuhatta euroa tilikauden ollessa 3 926 euroa voitollinen.

Kiinteistö Oy Pelkosenniemen Liikekeskus

Toiminnallisina tavoitteina oli tehdä kiinteistön ostamisesta taloudellisesti järkevää, tehdä vuosikorjaukset talousarvion puitteissa sekä tarjota tilojen omistajille tarkoituksenmukaiset puitteet toiminnan harjoittamiseen ja asiakkaiden palvelemiseen. Mittareina käytettiin vastikkeiden suuruutta ja korjausvelkaa, korjausten toteutumista sekä omistaja/asiakastyytyväisyyttä. Vastikkeita perittiin 7,05 € ja 3,53 €/m²/kk, korjausbudjetti alitui reilulla kuudella tuhannella eurolla. Kiinteistöön tulossa peruskorjaus vuonna 2024.

Kiinteistön tuottoja tuli yhteensä vajaa 64 tuhatta euroa ja tilikauden tulos oli 7 148 euroa voitollinen.

Kuntakonsernin tilikauden ylijäämä oli 487 tuhatta euroa. Vuonna 2022 ylijäämä oli 2,0 miljoonaa euroa. Vuosikate per asukas oli 1 287, joka on 1 538 pienempi kuin edellisenä vuonna.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana sitä, että korjaavia toimenpiteitä on tilikaudella suoritettu vaikkakin osa toimenpiteistä on vielä työn alla.

6. HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä (51) on vähentynyt edellisen vuoden (89) sosiaali- ja terveysalan henkilöiden siirtymisellä Laphan vahvuuteen.

Tarkastuslautakunta korostaa, että eläkkeelle jäätäessä sekä poislähtevälle henkilölle on aina järjestettävä lähtökeskustelu. Lähtökeskustelu antaa onnistuneen poislähdön muihin tehtäviin ja työnantajalle perusteita mm. arviointikeskusteluille.

Korostetaan varhaisen tuen toimintamallia ja sen käyttöä. Oikein toteutettuna se toimii sekä työntekijän että -antajajan etuna. Sairauspoissaolojen keskiarvo oli 16,22 päivää/työntekijä, kun se vuonna 2022 oli 28.27 päivää.

Tarkastuslautakunnan mielestä kehitys on hyvä ja kertoo, että työterveyspalvelut ovat kohdillaan ja mitään pandemiatyypistä ei arviovuonna ole ollut.

Lisäksi todettiin jo aiemmin tässä arviointikertomuksessa sekä vuoden 2022 arvioinnissa työajanseurantajärjestelmän puute yhtenä johtamisen ja seurannan työkaluna.

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisvuoden arviointikertomuksella nostetuissa asioissa on menty eteenpäin positiiviseen suuntaan. Arviointikertomuksessa on lihavoituna esitetty asioita, joita lautakunta haluaa erityisesti korostaa.

Tarkastuslautakunta jätti koulu-päiväkotihankkeen arvioimatta jo 2022 tilinpäätöksen jälkeen, koska hankkeen loppuraportti ja kustannukset eivät valmistuneet arviointivuonna 2022, eivätkä vielä arviointivuonna 2023.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että rakennuslautakunnalle tulee asettaa vuodelle 2025 talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä tavoitteet asioiden valmistelun hallinnolliseen oikeellisuuteen.

Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta selvittämään milloin loppuraportti koulu-päiväkotiin saadaan sekä tarkistaa, onko koulupäiväkodin tekniset ohjeet, piirustukset ja kuvat kiinteistön käytön ja huollon edellyttämät.

Tarkastuslautakunta toteaa tarkastelemiensa painopistealueiden toiminnallisten tavoitteiden arvioinnin osalta, että asetettujen tavoitteiden ja mittareiden arviointi on vaikeaa, koska niistä puuttuvat pääosin konkreettiset toimenpidevaatimukset sekä arviointikriteerit tai tavoitetasot. Tarkastuslautakunnan arviointityön selkeyttämiseksi tarkastuslautakunta toivoo täsmentämään tavoitteiden tavoitetasoja ja mittareita, jotta toiminta olisi tuloksellisesti ja tulokset helpommin arvioitavissa.

Tarkastuslautakunta esittää henkilöstölle kiitokset hyvästä työstä. Positiivinen kehitys on jo nähtävissä ja sitä kannattaa edelleen työstää.

8. ALLEKIRJOITUKSET

Pelkosenniemellä 3.6.2024

Jouko Viitamäki
puheenjohtaja

Saija Villgren
jäsen

Seppo Seppelin
jäsen

Liisa Seppelin
varajäsen

Eero Fisk
varajäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 14 pages before this page
Dokumentet inneholder 14 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 14 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 14 sider før denne side

Detta dokument innehåller 14 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende